

LEGALITATEA PROBELOR ADMINISTRATE ÎN STADIUL URMĂRIII PENALE IN REM

Av. Giulia ȘOLOGAN

Abstract

The present article aims to analyze the limits of compliance with the principle of legality in the case of the administration of evidence at the stage of criminal prosecution regarding the act, the consequences of the birth of reasonable suspicion regarding the commission of crimes on the quality of the persons concerned, the consequences of not finding these circumstances supported by all the evidence, as well as the effectiveness of the remedies that the person against whom a criminal charge has been formulated can use to restore the fairness of the procedure. But, once the right to defense has been violated, can any remedy fully remove the effects of these intrusions, or will the accused bear the burden of the violation of his rights throughout the criminal process?

After the start of the criminal prosecution regarding the act, in order to achieve the object of the criminal prosecution as configured by the provisions of art. 285 of the Criminal Procedure Code, the prosecutor and the criminal investigation bodies proceed, as a rule, to administer the evidence that will configure the main versions of the investigation.

The Law on the Implementation of the Code of Criminal Procedure introduced a new procedural institution, which is distinguished and interposed simultaneously between the moment of the initiation of the criminal investigation and that of the initiation of the criminal action, i.e. the continuation of the criminal investigation towards the suspect.

The legislator therefore circumscribes a crucial procedural moment that acquires the significance of formulating a "criminal charge". The latter notion has an autonomous character, representing the official notification, issued by a competent authority, by which a person is charged with committing a crime. The condition of proof and the standard to be met have been prescribed by the legislature in order to prevent the formulation of an arbitrary criminal charge, devoid of factual basis. Disposing of the further execution of the criminal investigation against the suspect if the conditions provided for by art. 77 and art. 305 para. (3) The Criminal Procedure Code constitutes a positive procedural obligation that arises in the responsibility of the criminal investigation body, and not a possibility of it that can be used in conditions of opportunity, nor a procedure that it can stop in relation to the conduct of the investigation. The rationale of the regulation is to ensure all the effective guarantees of the right to defense recognized to the persons concerned by the commission of a crime.

In this sense, the European Court of Human Rights ruled in a constant jurisprudence that a person acquires the status of a suspect not from the moment it is brought to his attention, but from the moment the national authorities had plausible reasons to suspect him of committing a crime.

Violation of the positive procedural obligation by carrying out the criminal prosecution regarding the act beyond the time when, reasonably, a criminal charge could and should have been filed, leads to the violation of the right to a fair trial of a nature to attract the incidence of the sanction of relative nullity under the conditions of art. 282 Criminal Procedure Code regarding procedural documents or evidence administered after this moment.

Keywords: *criminal prosecution regarding the act, suspect, communication of the charge, exclusion of illegally obtained evidence.*

1. Formularea acuzației în materie penală din perspectiva garanțiilor procesului echitabil

În privința intervalului de timp ce delimitează momentul începerii urmăririi penale *in rem* de efectuarea în continuare a urmăririi penale, Curtea Constituțională a reținut în *Decizia nr. 633/2018* că „procurorul este obligat ca, în momentul în care există indicii rezonabile că o persoană a săvârșit fapta pentru care s-a început urmărirea penală, să dispună continuarea urmăririi penale față de acea persoană. Aceasta rezultă din folosirea de către legiuitor a verbului la modul imperativ *dispune*, iar nu *poate dispune*, astfel încât nu se poate interpreta că există o facultate a procurorului de a amâna momentul începerii urmăririi penale *in personam* până la realizarea probațiunii necesare pentru punerea în mișcare a acțiunii penale și dispunerea directă a acestei măsuri.

În măsura în care, în dezacord cu aceste prevederi, procurorul nu respectă aceste exigențe, în cazul emiterii rechizitoriului, suspectul devenit inculpat poate supune cenzurii judecătorului de cameră preliminară verificarea legalității administrării probelor și a efectuării actelor de către organele de urmărire penală, întrucât, potrivit art. 342 și art. 345 alin. (1) și alin. (2) din Codul de procedură penală, în procedura de filtru, judecătorul de cameră preliminară are posibilitatea să constate nulitatea relativă și de a exclude actele de urmărire penală și probele administrate cu încălcarea legii, care conferă, între altele, și un drept efectiv la apărare.

Ori de câte ori toate sau majoritatea probelor din faza de urmărire penală au fost administrate numai în cursul urmăririi penale *in rem*, atunci se pot pune în discuție aspecte de aplicare a legii cu nesocotirea garanțiilor specifice dreptului la un proces echitabil, precum dreptul suspectului de a fi informat cu privire la fapta pentru care este cercetat și încadrarea juridică a acesteia, dreptul de a consulta dosarul, în condițiile legii, de a avea un avocat ales sau unul din oficiu, pentru cazurile de asistență obligatorie, de a propune administrarea de probe, de a ridica excepții și de a pune concluzii, de a formula orice alte cereri care țin de soluționarea laturii penale și civile a cauzei, de a apela la un mediator, în cazurile permise de lege, de a fi informat cu privire la drepturile sale ori dreptul de a beneficia de

alte drepturi prevăzute de lege. Câtă vreme, în funcție de particularitățile fiecărui caz, este dovedită privarea suspectilor/inculpaților de drepturile conferite de Codul de procedură penală, fiindu-le grav afectat dreptul la apărare în cursul urmăririi penale, atunci probele și actele întocmite cu nerespectarea exigențelor legale pot fi înlăturate până la încheierea procedurii de cameră preliminară”.

În cazul în care judecătorul de cameră preliminară apreciază că prelungirea etapei *in rem* a urmăririi penale peste limita în care un observator obiectiv putea să constate existența *in concreto* a unei suspiciuni rezonabile cu privire la comiterea unei infracțiuni de către o anumită persoană și că această încălcare atrage incidența nulității relative, se impune indicarea cu titlu prealabil a datei sau momentului de la care calitatea de suspect trebuia atribuită. Ulterior, demersul firesc este anularea ordonanței prin care s-a dispus efectuarea în continuare a urmăririi penale, fiind emisă cu încălcarea obligației prevăzute de art. 305 alin. (3) Cod procedură penală. Iradierea efectelor acestei nulități va conduce și la anularea ordonanței de punere în mișcare a acțiunii penale, respectiv la excluderea probelor administrate ulterior momentului la care trebuia formulată acuzația *in personam*. Ca efect al constatării nulității actului procesual de punere în mișcare a acțiunii penale, se va reține și neregularitatea rechizitoriului, întrucât nu este conformă dispozițiilor legale trimiterea în judecată a unei persoane care nu are calitatea de suspect sau inculpat ca urmare a invalidării efectelor ordonanțelor¹.

Problemele survin în scenariul puțin probabil la nivel teoretic, dar frecvent întâlnit în practică, în care judecătorul de cameră preliminară este împiedicat, din diverse rațiuni, a constata că nu sunt întrunite cumulativ condițiile nulității relative, întrucât existe mecanisme cvasi-compensatorii care vin în sprijinul înlăturării vătămării, precum: reaudierea în etapa *in personam* a urmăririi penale a martorilor audiați în etapa *in rem*, asigurarea accesului efectiv la dosarul de urmărire penală, reducerea forței probante a declarațiilor administrate în etapa *in rem* a urmăririi penale prin înlăturarea în activitatea de apreciere globală a probelor.

Analizând jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, constatăm că, din perspectiva dreptului român, „*notificarea oficială, ce emană de la o autoritate competentă, a faptului că unei persoane i se impută săvârșirea unei fapte penale*” se realizează conform art. 307 Cod procedură penală, prin intermediul procedurii „*aducerii la cunoștință a calității de suspect*”.

În conformitate cu art. 305 alin. (3) Cod procedură penală, „*când există probe din care să rezulte bănuiala rezonabilă că o anumită persoană a săvârșit fapta pentru care s-a început urmărirea penală și nu există vreunul dintre cazurile prevăzute la art. 16 alin. (1), organul de urmărire penală dispune ca urmărirea penală să se efectueze în continuare față de aceasta, care dobândește calitatea de suspect. Ulterior atribuirii calității de suspect, organele de urmărire penală au obligația de a îi aduce la cunoștință acestuia, înainte de*

¹ M. Udroi, Sinteze de Procedură penală, Partea Specială, Editura C.H. Beck, București 2020, p. 73.

prima sa audiere, calitatea de suspect, fapta pentru care este suspectată, încadrarea juridică a acesteia, drepturile procesuale prevăzute la art. 83, încheindu-se în acest sens un proces-verbal”.

Începând cu momentul aducerii la cunoștință a calității de suspect, persoana cu privire la care există bănuiala rezonabilă că a săvârșit fapta este acuzată de săvârșirea unei infracțiuni în sensul Convenției, urmând a-i fi recunoscute și aplicate garanțiile componente dreptului la un proces echitabil. Cu toate acestea, pentru a contrabalansa ingerințele aduse dreptului la apărare, în jurisprudența Curții s-a reținut că și persoanele față de care sunt efectuate acte de urmărire penală pot beneficia de garanțiile prevăzute de art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, chiar înainte de notificarea în mod formal a acuzației penale.

În cauza *Miculescu c. României*², Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut că făptuitorul beneficiază de garanțiile dreptului la un proces echitabil, prevăzute de art. 6 § 1 și 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului „*de la prima declarație dată în fața organelor de poliție, chiar dacă urmărirea penală nu a fost începută cu privire la persoana acestuia, dacă atitudinea făptuitorului în etapa inițială a audierilor în fața organelor de cercetare penală poate avea consecințe hotărâtoare pentru perspectiva apărării în cursul întregului proces penal*”.³

În acest sens, Curtea analizează dacă, la momentul efectuării primei audieri, organele judiciare aveau suficiente probe pentru a suspecta persoana audiată de săvârșirea unei infracțiuni. Dacă suspiciunile existau, persoana audiată beneficia de toate garanțiile prevăzute de art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, deși urmărirea penală nu a fost continuată *in personam*⁴. În această situație, momentul primei audieri coincide cu cel al formulării acuzației în materie penală, indiferent de calitatea în care persoana respectivă a fost audiată.

În acest sens, avem în vedere ipoteza audierii martorului făptuitor, ce în temeiul art. 118 Cod procedură penală și al Deciziei Curții Constituționale nr. 236/2020 se poate prevala de dreptul la tăcere, invocând privilegiul împotriva autoincriminării. Momentul audierii acestuia, având în vedere și calitatea sa definitorie, va echivala cu cel al formulării unei acuzații în materie penală. În egală măsură, dispunerea efectuării unei percheziții în contextul în care există suspiciunea rezonabilă cu privire la săvârșirea infracțiunii de către o persoană ori la deținerea unor obiecte sau înscrisuri cu privire la aceasta este un moment cheie de natură a demasca formularea unei acuzații în materie penală în sensul Convenției.

² Decizia din 13 noiembrie 2012, cererea nr. 7993/05, par. 78-86.

³ „79. [...] În principiu, dreptul la apărare este încălcat în mod iremediabil atunci când declarații incriminatoare făcute în timpul unui interogatoriu al poliției, efectuat fără asistența posibilă a unui avocat, sunt utilizate pentru a întemeia o condamnare, deoarece partea în cauză este afectată personal de aceste restricții.”

⁴ V. Constantinescu, Codul de procedură penală. Comentariu pe articole. Ediția 2, Ed. C.H. Beck, București, 2016, p. 576.

Competența de a aprecia asupra suspiciunii că persoana cercetată este implicată într-o activitate infracțională aparține procurorului și organelor de cercetare penală. Astfel cum am arătat încă din debutul lucrării, această apreciere este supusă ulterior cenzurii judecătorului, în procedura de cameră preliminară.

Probele apte a fundamenta această suspiciune variază în raport cu împrejurările fiecărei cauze. Simpla împrejurare a cunoașterii identității potențialului autor nu este suficientă prin ea însăși pentru a se dispune începerea urmăririi penale *in personam*, cât timp standardul probatoriu nu satisface bănuiala că respectiva persoană a săvârșit fapta cu vinovăția prevăzută de legea penală⁵.

Dacă organele judiciare continuă efectuarea actelor de urmărire penală fără a notifica acuzația persoanei cercetate sau dispun audierea acesteia în calitate de martor, fără a-i recunoaște și asigura respectarea garanțiilor prevăzute de art. 10 Cod procedură penală și art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, dreptul la apărare suferă încălcări, iar actele de urmărire penală și probele administrate vor fi afectate de un viciu de legalitate, întrucât, atribuirea calității de suspect ca efect al continuării urmăririi penale *in personam* deschide posibilitatea

---

⁵ Prin încheierea nr. 6, pronunțată la 31 ianuarie 2015, Curtea de Apel Târgu Mureș a reținut următoarele: „Deși au fost invocate de către inculpați dispozițiile art. 305 alin. (3) NCPP, a constatat că aceste dispoziții nu conțineau limitări formale ale gradului de certitudine care trebuie să se degaje din datele și probele cauzei și care fundamentează indiciile rezonabile că o anumită persoană a săvârșit fapta pentru care a fost începută urmărirea penală. Este firesc să fie așa, întrucât fiecare cauză are particularitățile sale și pentru că doar procurorul – ca titular al funcției de urmărire penală și conducător al fazei de urmărire penală – este singurul în măsură să evalueze consistența datelor și probelor care stau la baza indiciilor rezonabile la care se referă art. 305 alin. (3) NCPP. În aceeași ordine de idei, chiar dacă anumite date pot să furnizeze un minim de indicii asupra identității posibilului suspect, acestea pot totuși să nu fie suficiente ca să ducă la o concluzie rezonabilă că acea persoană ar fi săvârșit fapta care formează obiectul urmăririi penale și atunci acele date trebuie verificate și întărite prin probe administrate după începerea in rem a urmăririi penale.

Altfel spus, doar cunoașterea identității potențialului autor al infracțiunii nu este îndestulătoare pentru ca organul de urmărire penală să declanșeze automat procedurile penale in personam. Aceasta deoarece, în filosofia noului Cod penal, spre deosebire de concepția anterioară a legiuitorului, vinovăția nu mai este o trăsătură distinctă a infracțiunii, ci un element care ține de prevederea faptei în legea penală. Prevederea faptei în legea penală implică atât elementele de ordin obiectiv, cât și pe cele de ordin subiectiv (cum este forma de vinovăție). În acest fel, a fost clarificată ambiguitatea creată sub Codul penal din 1969 de faptul că vinovăția era considerată o trăsătură esențială distinctă.

Plecând de la această schimbare a opticii legiuitorului cu privire la vinovăție, legea procesual penală conferă organelor de urmărire penală responsabilitatea de a analiza, anterior continuării urmăririi penale in personam, și aspectele de ordin subiectiv ale infracțiunii pentru care a debutat urmărirea penală in rem, punând practic la adăpost cetățenii de automatismul creat de art. 305 alin. (1) NCPP. T. Manea, A.S. Uzlău, C. Voicu, Camera preliminară. Practică judiciară., Ed. Hamangiu, București, 2017, pp. 107- 108.

În consecință, interpretarea corectă a sintagmei «o anumită persoană săvârșit fapta» este în sensul că «o anumită persoană a săvârșit fapta vinovăția cerută de legea penală», ceea ce implică, pe plan procesual, demersuri probatorii mai elaborate ale organelor de urmărire penală”. C. Ghigheci, Cereri și excepții de cameră preliminară. II. Legalitatea și loialitatea administrării probelor. Comentarii și jurisprudență. Ed. Hamangiu, București, 2017, pp. 115-117.

acestui de a uza de drepturile înscrise în art. 78, coroborat cu art. 83 Cod procedură penală.

În acest sistem complex de drepturi, se regăsește un drept intim legat de administrarea probelor – dreptul de a propune. Totodată, în această materie, suspectul are dreptul de a lua la cunoștință de efectuarea tuturor actelor de urmărire penală [cu excepția metodelor speciale de supraveghere ori cercetare și a percheziției corporale sau a vehiculelor în cazul infracțiunii flagrante, conform art. 92 alin. (1) Cod procedură penală], de a adresa întrebări persoanelor audiate în cauză, de a formula ori înscrie obiecțiuni cu privire la modalitatea de administrare a anumitor mijloace de probă (raport de expertiză, raport de constatare; procese – verbale de efectuare a perchezițiilor). A nega calitatea de suspect odată ce ea trebuie adusă la cunoștință echivalează cu o a produce o îngrădire nejustificată în exercitării acestor drepturi.

Prin încheierea nr. 923/05.10.2016, instanța supremă a reținut că „*dreptul la un proces echitabil este înfrânt atunci când, deși acuzarea este în posesia unor suspiciuni rezonabile că o persoană este implicată într-o activitate infracțională, nu aduce la cunoștința persoanei aceste aspecte și «alege» modalități alternative de ascultare a sa, pentru ca ulterior să le considere probe și să valorifice aceste probe împotriva aceleiași persoane. Așadar, s-a constatat că, în privința inculpatului TM, la momentul citării acestuia pentru a fi audiat în calitate de martor, procurorul cunoștea că este implicat în activități de natură infracțională, mai precis că s-a întâlnit cu inculpatul GS, că s-au purtat diferite discuții cu privire la situația juridică a șefului Consiliului Județean, că s-a deplasat împreună cu inculpatul GS la București, la VP, care i-a oferit o funcție de conducere.*

Prin modalitatea în care procurorul a ales să-și fundamenteze acuzația în materie penală împotriva inculpatului TM a fost încălcat principiul instituit prin art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, referitor la dreptul la un proces echitabil, prin încălcarea dreptului la apărare al acestuia”⁶.

2. Standardul probatoriu necesar atribuirii calității de suspect

Începerea urmăririi penale *in personam* trebuie dispusă de îndată ce organele de urmărire penală au suficiente probe pentru a suspecta o persoană de săvârșirea infracțiunii urmărite. Amânarea nejustificată a efectuării urmăririi penale *in personam* după ce aceasta a operat în mod natural în temeiul legii poate genera o viciere a dreptului la apărare și excluderea probelor nelegal administrate, întrucât suspectul ar fi privat de posibilitatea de a uza de întreg complexul de drepturi recunoscute în legătură cu efectuarea actelor de urmărire penală și administrarea probatorului.

Prin încheierea nr. 138/19.02.2016, ÎCCJ a reținut că administrarea, în stadiul urmăririi penale cu privire la faptă, a probelor pe care procurorul și-a întemeiat

⁶ C. Ghigheci, *op. cit.*, p. 39.

într-un mod determinant dispoziția de trimitere în judecată a încălcat dreptul la apărare al inculpatului, atrăgând astfel nelegalitatea urmăririi penale⁷. S-a arătat în motivare că, deși aparent au fost respectate toate dispozițiile legale în materia efectuării urmăririi penale, acestea au fost deturnate de la scopul lor. Această modalitate de interpretare a dovedit rea-credință din partea organelor de urmărire penală, care, în mod deliberat, nu au început urmărirea penală *in personam*, deși aveau toate elementele necesare, întocmai pentru ca persoana cercetată să nu aibă acces la dosar, să nu poată participa la efectuarea actelor de urmărire penală și la administrarea probelor, respectiv să nu poată uza de prevederile art. 92 alin. (1), (2), (4) și (8) din Codul de procedură penală. În cauză, inculpatul nu a avut posibilitatea să se opună administrării unor probe și nici să examineze cea mai mare parte a declarațiilor martorilor, întrucât nu a avut cunoștință de administrarea acestora, nefiind informat de organele de urmărire penală, în condițiile în care majoritatea probelor a fost administrată înainte de a-i fi atribuită și adusă la cunoștință calitatea de suspect⁸.

Observăm astfel că *organele judiciare nu au un drept discreționar în alegerea momentului formulării acuzației în materie penală față de persoana cercetată*. Deși, potrivit art. 97 alin. (2) Cod procedură penală, probele se obțin în procesul penal, simpla dispoziție de începere a urmăririi penale nu este suficientă pentru a fi respectată în litera și spiritul său legalitatea activității de probațiune atunci când datele strânse în cauză sunt suficiente pentru a naște bănuiala cu privire la săvârșirea infracțiunii de o anumită persoană. Din acest punct, persoana vizată are dreptul de a participa în proces și de a se apăra, în condițiile art. 10 Cod procedură penală și al art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, iar organele judiciare au obligația de a crea cadrul procesual în contextul căruia aceste drepturi să fie exercitate.

Amânarea în mod nejustificat a formulării acuzației în materie penală are ca efect restrângerea dreptului la apărare, cu încălcarea art. 10 Cod procedură penală și al art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, întrucât suspectul poate pierde posibilitatea de a contesta anumite acte de urmărire penală, deși acestea au aptitudinea de a fi folosite pentru a întemeia formularea unei propuneri viitoare de luare a unei măsuri preventive, o dispoziție de trimitere în judecată sau chiar hotărârea de condamnare.

De exemplu, putem avea în vedere ipoteza în care martorii principali ai acuzării sunt audiați în cursul urmăririi penale *in rem*, cu respectarea tuturor

---

⁷ În speță, urmărirea penală a fost începută in rem, la 22.01.2012, și *in personam*, la 28.03.2016. În perioada 22.01.2012 - 28.03.2016, au fost audiați toți martorii pe ca căror declarații s-a întemeiat dispoziția de trimitere în judecată. După începerea urmăririi penale *in personam*, procurorul a audiat suspectul și a respins toate cererile de reaudiere a martorilor. La 06.04.2016, procurorul a dispus punerea în mișcare a acțiunii penale, iar la 21.04.2016 a audiat inculpatul. Ulterior, la 18.05.2016, s-a emis rechizitoriul, dispunându-se trimiterea în judecată a inculpatului.

⁸ C. Ghigheci, *op. cit.*, pp. 27-28.

dispozițiilor în materia audierii, iar ulterior, actele de efectuare în continuare a urmăririi penale, punere în mișcare a acțiunii penale și trimiterea în judecată se succedă cu celeritate, în condițiile legii, însă în contextul respingerii cererii suspectului sau a inculpatului de readministrare a respectivelor probe. În atare situație, dreptul la apărare cunoaște în mod incontestabil o restrângere disproporționată. Deși probele au fost strânse cu încălcarea legii – art. 10 alin. (2) și (5) Cod procedură și art. 6 parag. 3 lit. d) din Convenția Europeană a Drepturilor Omului – excluderea probelor în baza acestui temei poate fi împiedicată pe motiv că nu sunt îndeplinite condițiile art. 281-282 Cod procedură penală, pentru incidența nulității actelor de procedură efectuate cu ocazia audierii martorilor acuzării⁹.

3. Legalitatea administrării probelor anterior aducerii la cunoștință a calității de suspect

Încunoștințarea despre începerea urmăririi penale in personam trebuie să se realizeze de îndată, fără ca organele judiciare să administreze probe între momentul dispunerii începerii urmăririi penale in personam și cel al încunoștințării. Prin Decizia nr. 242/03.12.2012, ÎCCJ – Completul de 5 judecători¹⁰ a reținut că „în succesiunea măsurilor procesuale dispuse de către procuror și a mijloacelor de probă administrate, prima instanță a evidențiat încălcările dreptului la apărare, în sensul că în intervalul de timp scurs între momentul adoptării rezoluției de începere a urmăririi penale – 6 ianuarie 2011, ora 15⁰⁰ – și acela al aducerii la cunoștință a învinuirii și a dreptului la apărare – 11 ianuarie 2011, ora 10⁴⁵ – organul de urmărire penală a procedat, mai înainte de a-l fi încunoștințat pe inculpat (pe atunci, doar învinuitul VTC) și în lipsa vreunui apărător, la audierea mai multor persoane¹¹.

⁹ Valențe ale principiului loialității administrării probelor în dreptul procesual penal român (Giulia Șologan, AUBD, Forum Juridic nr. 2/2022).

¹⁰ www.scj.ro.

¹¹ „În ziua de 6 ianuarie 2011, între orele 15⁰⁵ și 19⁰⁰, a persoanei vătămate ȘPD, căreia i s-a luat o declarație olografă și una pe formular și a martorilor (lucrători de poliție judiciară) DM, VM și ZS, cu mențiunea că, în cuprinsul dispozitivului ordonanței procurorului din 13 ianuarie 2011, ora 9⁰⁰, primii doi martori – DM și VM – apar ca părți vătămate.

În ziua de 7 ianuarie 2011, între orele 10³⁰ și 12²⁵, au fost audiați martori (de asemenea, lucrători de poliție judiciară) III și EI. Ulterior, în ziua de 10 ianuarie 2011, același procuror i-a audiat ca martori pe numiții MM (orele 10²⁰-11⁰⁵) și ȘC (orele 12⁰⁰-12⁴⁰), ambii asistați de apărător ales, precum și pe numitul PM (orele 13⁰⁰-14⁰⁰). De asemenea, au fost audiați ca martori, de către lucrătorii de poliție judiciară delegați de procuror, numiții DCCM (11 ianuarie 2011 orele 14²⁵-15³⁰), DMG (12 ianuarie 2011, orele 8¹⁰-9¹⁵), GAA (12 ianuarie 2011, orele 9¹⁰-9⁴⁵) și PNA (12 ianuarie 2011, orele 8²⁰-9¹⁰), toți agenți de poliție.

Pe niciuna din declarațiile mai sus arătate nu se află vreo mențiune din care să rezulte că la audiere ar fi asistat – potrivit art. 172 alin. (1) teza I CPP (1968 – n.a.) – un apărător al învinuitului VTC”.

[...] Instanța de control judiciar apreciază că, chiar dacă la data de 7 ianuarie 2011, ora 16⁴⁰ a fost întocmit un proces-verbal în dosarul nr. 9/P/2011 de citare la domiciliul învinuitului CVT, acest înscris avea drept scop numai citarea învinuitului pentru data de 11 ianuarie 2011 ora 10⁰⁰, acesta neputând echivala cu vreo dovadă de aducere la cunoștință a învinuirii precum și a dreptului la apărare sau de efectuarea altui act de urmărire penală.

Altfel spus, chiar dacă asistența în raport cu infracțiunile pentru care s-a început urmărirea penală față de învinuit (...) nu era obligatorie, iar aducerea la cunoștință a învinuirii și a dreptului la apărare a avut loc la un interval de cinci zile, procurorul nu avea posibilitatea administrării vreunui mijloc de probă, ceea ce ar fi condus la respectarea garanției efective a dreptului la apărare [...].”

De asemenea, prin încheierea din 06.07.2016¹², Tribunalul Vâlcea a reținut că „articolul 307 Cod procedură penală impune obligația organelor judiciare de a aduce la cunoștință suspectului fapta pentru care este suspectat, încadrarea juridică și drepturile prevăzute la art. 83. Deși acest text nu prevede un termen pentru efectuarea acestor activități, art. 10 alin. (3) prevede expres că suspectul are dreptul de a fi informat de îndată despre faptă și încadrarea juridică și că organele judiciare au obligația de a asigura exercitarea deplină și efectivă a dreptului la apărare, principiu consfințit și de art. 6 parag. 3 lit. a) din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

În cauză, organele de urmărire penală nu doar că au încălcat această obligație prin aducerea la cunoștință la aproape 2 luni a calității de suspect, a faptei și a drepturilor, dar au și administrat probe în acest interval, respectiv au procedat la o completare a declarației matorului TR și au audiat martorul DI. Procedând astfel, organele judiciare l-au împiedicat pe inculpat (suspect la acel moment) să își exercite dreptul la apărare”¹³.

4. Efectele dispoziției de continuare a urmăririi penale in personam în raport cu momentul dobândirii calității procesuale de suspect

Începerea urmăririi penale in personam și încunoștințarea persoanei cercetate despre dobândirea calității de suspect trebuie făcute în mod expres, acestea neputând rezulta implicit din modalitatea de efectuare a urmăririi penale.

În acest sens, prin încheierea pronunțată la 30.08.2016, Curtea de Apel Brașov – Secția Penală a reținut că „nu poate fi primită susținerea inculpatului potrivit căreia calitatea de suspect se câștigă în mod automat de către persoana față de care rezultă bănuiala rezonabilă că a săvârșit fapta ce face obiectul cercetării, chiar din momentul în care din materialul judiciar strâns exclusiv în timpul urmăririi penale rezulta acest lucru. Aceasta este și rațiunea pentru care la art. 305 Cod procedură penală a fost introdus, prin Legea nr. 255/2013, alin. (3), care reglementează clar momentul dobândirii calității de

¹² Definitivă prin încheierea judecătorului de cameră preliminară din cadrul Curții de Apel Pitești, din 31.03.2017.

¹³ C. Ghigheci, op. cit., pp. 33-34.

suspect și actul prin care procurorul dispune aceasta. În forma inițială a textului nu exista această reglementare, iar legiuitorul a înțeles să modifice textul în forma actuală, tocmai pentru a evita subiectivismul în interpretarea acestei dispoziții legale. Această interpretare a fost validată și de practica judiciară, care a statuat că se impune începerea urmăririi penale în rem chiar dacă din actul de sesizare rezultă numele prezumtivului autor al faptei. Altfel, momentul dobândirii calității de suspect ar rămâne unul complet nedeterminat, fapt care nu poate fi acceptat, având în vedere consecințele pe care le presupune acest moment pentru drepturile și libertățile persoanei și pentru desfășurarea procesului penal”¹⁴.

În acord cu decizia citată, apreciem că momentul dobândirii calității de suspect trebuie expres determinat, pentru a se stabili în concret modalitatea în care suspectul și-a exercitat dreptul la apărare în cauză. Astfel, dobândirea calității de suspect se va realiza prin ordonanța de efectuare în continuare a urmăririi penale, emisă în baza dispozițiilor art. 305 alin. (3) Cod procedură penală. De la acel moment, suspectul trebuie chemat la sediul organului judiciar și încunostințat cu privire la acuzația formulată, în condițiile art. 307 Cod procedură penală.

Astfel, se pune întrebarea, când devine o persoană suspect în sensul legii procesuale?

Există o diferență notabilă sau doar conceptuală între calitatea de suspect și cea de învinuit, din vechea reglementare?

---

¹⁴ „În cauză s-a constatat că urmărirea penală s-a desfășurat într-un ritm susținut, iar față de numărul mare de persoane implicate în proces, perioada scursă de la momentul depunerii plângerii și denunțului care l-au privit pe inculpat până la momentul dispunerii efectuării în continuare a urmăririi penale față de acesta nu este unul disproportionat. Urmărirea penală are un caracter dinamic și este normală trecerea unei perioade de timp între data sesizării și data dobândirii calității de suspect. De asemenea, este normală și dobândirea calității de suspect la momente diferite, pentru fapte diferite, având în vedere că probele de pe care procurorul le consideră necesare pentru acuzarea unei persoane pot proveni la date diferite sau chiar pot forma la momente diferite convingerea procurorului cu privire la abilitatea lor de a dovedi existența bănuielii rezonabile. Tocmai de aceea, în aceste situații, remediul pentru asigurarea posibilității suspectului participa activ la urmărirea penală este solicitarea de reaudiere persoanelor a audiate anterior dobândirii calității de suspect, dacă inculpatul consideră necesar acest lucru. Inculpatul nu poate solicita direct în camera preliminară excluderea acestor probe, pe motiv că au fost administrate anterior dobândirii calității de suspect, deoarece probele respective pot privi pe alți inculpați, care au participat la administrarea lor. Altfel, dacă inculpatul nu a solicitat reaudierea dacă inculpatul nu a solicitat reaudierea persoanelor audiate anterior, remediul legal este cel al administrării probelor respective în cursul judecății, în condiții de contradictorialitate și publicitate, iar nu excluderea probelor.

[...] În ceea ce privesc actele de urmărire penală efectuate anterior datei aducerii la cunoștință a calității de suspect, acestea nu pot fi excluse pe motiv că avocatul inculpatului nu a putut participa la efectuarea lor. Urmărirea penală este o fază dinamică, în care probele se strâng treptat, fapt ce poate conduce pe parcursul ei la extinderea urmăririi. Acest lucru nu înseamnă că, de fiecare dată când are loc o extindere a urmăririi penale, procurorul ar trebui să refacă toate actele de urmărire penală efectuate anterior. Aceasta, pentru că este nevoie ca mai întâi să fie strânse probe pe care procurorul să-și întemeieze noile acuzații și de-abia după aceea, acesta să procedeze la extinderea urmăririi penale”.
C. Ghigheci, *op. cit.*, pp. 115-117.

Plecând de la distincția între calitatea de suspect și cea de învinuit reglementată în legislația anterioară, s-a arătat că¹⁵ diferența esențială între cele două calități procesuale privește modul de dobândire, și nu conținutul drepturilor și obligațiilor procesuale. Astfel, potrivit vechii reglementări, calitatea de învinuit se acordă de către organele judiciare atunci când urmărirea penală se efectua față de o persoană. Același autor arată că, punerea sub învinuire implica o manifestare de voință, un act procesual de dispoziție din partea organelor de urmărire penală. Evident că premisa rațională era existența unui material probator consistent, însă nicio dispoziție legală nu condiționa sau limita voința organului judiciar.

Prin urmare, manifestările arbitrare (și inechitabile) nu erau excluse. Calitatea de învinuit putea fi acordată odată cu începerea urmăririi penale, chiar dacă persoana făptuitorului era indicată doar în actul de sesizare. Deși la dosar existau probe sau date care indicau o suspiciune fundamentată că o anumită persoană a săvârșit fapta anchetată, în fapt, în mod deliberat organele judiciare refuzau să-i acorde calitatea de învinuit pentru a coordona ancheta în absența exercitării drepturilor conferite de lege. Astfel, deși în concret urmărirea penală se desfășura față de ea, această persoană era chemată în proces în calitate neutre, vag definite ori care nu corespundeau în fapt cu tiparul de cercetări desfășurate, precum calitatea de martor sau făptuitor. Prin realizarea acestui subterfugiu, persoana nu avea niciun drept în ce privește administrarea probelor în cursul urmăririi. De asemenea, se refuza deliberat acordarea calității de învinuit persoanei față de care în concret se efectua cercetarea pentru a nu fi astfel informată cu privire la aceasta (se efecteau interceptări audio-video pentru perioade mai mari chiar de 1 an fără acordarea unei calități sau uneori chiar fără începerea urmăririi penale).

Achiesăm la opinia autorului potrivit căreia noua reglementare tinde să înlăture aceste deficiențe. Potrivit art. 77 Cod procedură penală, în prezent, calitatea de suspect se dobândește în mod automat, în virtutea legii, când, din materialul judiciar strâns exclusiv în timpul urmăririi penale, rezultă bănuiala rezonabilă că acea persoană a săvârșit fapta anchetată. Dobândirea calității de suspect nu mai depinde exclusiv de voința organului judiciar. Acesta doar constată dobândirea calității procesuale determinată de datele și probele existente în cauză.

Această opinie se realizează și jurisprudenței Curții Europene în interpretarea noțiunii de acuzație în materie penală. Astfel, dobândirea calității de suspect intervine *ex lege*, atunci când sunt întrunite condițiile impuse de normele aduse în discuție, organul judiciar doar constatând existența unei acuzații în materie penală, sens în care va da efect obligatoriu dispozițiilor în materie, va dispune efectuare în continuare a urmăririi penale și îi va aduce la cunoștință drepturile.

În acest sens este și imperativul dispozițiilor art. 305 alin. (3) Cod procedură penală care, în opinia noastră, nu creează dubii în interpretare. Prin urmare,

---

¹⁵ A. Zarafiu, Procedură penală. Partea generală. Partea specială. Ediția 2, Editura C.H. Beck, București 2015, p. 58.

organele de urmărire penală nu mai au posibilitatea nici de a acorda prematur această calitate, nici de a amâna acordarea ei. Ca element de factură subiectivă, bănuiala devine rezonabilă când se legitimează prin mijloace de natură obiectivă, verificabile material: datele și probele existente în cauză.

Informațiile și datele obținute înainte de începerea urmăririi penale (din mass-media, din alte cauze sau din orice alte surse) nu pot fundamenta în mod legal calitatea de suspect câtă vreme acestea nu sunt câștigate acelei cauze prin administrarea de probe. Aceste informații și date pot justifica cel mult o începere *in rem* a urmăririi penale ca urmare a sesizării din oficiu a organelor judiciare.

Potrivit art. 10 alin. (3) Cod procedură penală, suspectul are dreptul de a fi informat de îndată și înainte de a fi ascultat despre fapta pentru care se efectuează urmărirea penală și încadrarea juridică a acesteia. Prin raportare la aceste aspecte, efectuarea unei percheziții la domiciliul unei persoane, emiterea unui mandat de supraveghere tehnică cu privire la o persoană determinată poate echivala cu existența unei suspiciuni rezonabile că acea persoană a săvârșit fapta anchetată, câtă vreme emiterea actului care a autorizat măsură nu se întemeiază pe o suspiciune generală, neutră, ci pe o suspiciune care o vizează în mod direct [atât dispozițiile art. 139 alin. (1) lit. a), cât și cele ale art. 157 alin. (1) Cod procedură penală enumeră printre condițiile dispunerii celor două procedee existența unei suspiciuni rezonabile cu privire la săvârșirea unei infracțiuni de către o persoană].

Prin urmare, acestei persoane trebuie să i se recunoască calitatea de suspect [în condițiile art. 305 alin. (3) Cod procedură penală] urmând, de îndată și înainte de a fi audiată, să fie informată cu privire la acest aspect. Actele de urmărire efectuate și probele strânse fără acordarea și comunicarea deliberate a calității de suspect, deși exista suspiciunea rezonabilă în acest sens (materializată în forme cum sunt cele de mai sus) sunt nelegale. În aceste condiții, actele pot fi anulate în condițiile art. 282 Cod procedură penală (nulitate relativă), iar probele pot fi excluse, în condițiile art. 102 alin. (3) Cod procedură penală.

În raport de momentul încunoștințării, judecătorul de cameră preliminară va aprecia ulterior dacă atribuirea calității de suspect s-a realizat când organele de urmărire penală aveau suficiente probe pentru a bănui implicarea persoanei cercetate într-o activitate infracțională sau ulterior și dacă au existat motive suficiente pentru a justifica eventuala amânare a atribuirii calității de suspect ori de încunoștințare a suspectului despre dobândirea acestei calități.

Prin *decizia nr. 131/2018*¹⁶, însă, *Curtea Constituțională a adoptat opinia contrară*, reținând că *persoana cu privire la care se efectuează cercetări, fără să fi dobândit calitatea de suspect, nu se poate prevala încă de dreptul la soluționarea cauzei într-un termen rezonabil și nu are calitatea de a formula contestație privind durata procesului penal.*

¹⁶ Publicată în M. Of. nr. 569 din 5 iulie 2018.

În motivare, Curtea Constituțională a reținut că „această soluție juridică apare ca fiind rezonabilă, fiind justificată prin lipsa formulării, cu privire la o persoană în legătură cu care sunt efectuate doar acte de cercetare penală, dar care nu are calitatea de suspect sau de inculpat, a unei suspiciuni referitoare la săvârșirea de către aceasta a unei infracțiuni. [...] Prin «făptuitor» se înțelege persoana care nu are calitatea de suspect, dar în legătură cu care sunt realizate acte de cercetare penală. Astfel, pot avea calitatea de făptuitor persoanele împotriva cărora a fost înregistrată o plângere penală sau persoanele avute în vedere în desfășurarea urmăririi penale in rem, dar în privința cărora nu este atins standardul de probațiune necesar pentru a putea fi încadrate în categoria suspectilor sau a inculpaților. Prin urmare, în privința acestor persoane, probatoriul administrat furnizează indicii care să sugereze o eventuală formă de vinovăție în săvârșirea faptelor ce fac obiectul urmăririi penale. Din această perspectivă, Curtea a constatat că procesul penal parcurge mai multe etape, caracterizate prin nivele diferite ale probării vinovăției persoanelor care săvârșesc fapte de natură penală¹⁷.

[...] procesul etapizat de formulare și demonstrare a unei acuzații în materie penală presupune, printre altele, crearea, pentru participanții la procesul penal, a unei stări de incertitudine juridică, ce evoluează odată cu etapele procesului penal, incertitudine de natură a afecta existența acestora și de a influența conținutul raporturilor juridice pe care ei le încheie cu alți subiecți, motiv pentru care se impune a fi limitată în timp, pentru a nu afecta în mod ireversibil existența persoanelor în cauză. [...]

Curtea a constatat că această problemă nu poate fi invocată, însă, în privința făptuitorului sau a altor persoane chemate, în cursul urmăririi penale, pentru a fi audiate cu privire la diferite fapte reținute în dosarele penale și care nu au calitatea de părți ale procesului penal¹⁸.

---

¹⁷ Din această perspectivă, Curtea a constatat că procesul penal parcurge mai multe etape, caracterizate prin nivele diferite ale probării vinovăției persoanelor care săvârșesc fapte de natură penală. Această evoluție graduală debutează cu existența unor bănuieli rezonabile că persoana în cauză a săvârșit o infracțiune, bănuieli a căror constatare îi conferă respectivei persoane calitatea de suspect, continuă cu formarea, pe baza probelor administrate, a unei presupunerii rezonabile că persoana avută în vedere a săvârșit o infracțiune, etapă ce determină punerea în mișcare a acțiunii penale, conform art. 15 din Codul de procedură penală, și dobândirea calității de inculpat, și se finalizează cu demonstrarea vinovăției acesteia, dincolo de orice îndoială rezonabilă, fapt ce transformă inculpatul în persoană condamnată (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 198 din 23 martie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 515 din 4 iulie 2017).

¹⁸ „22. Curtea a constatat că această problemă nu poate fi invocată, însă, în privința făptuitorului sau a altor persoane chemate, în cursul urmăririi penale, pentru a fi audiate cu privire la diferite fapte reținute în dosarele penale și care nu au calitatea de părți ale procesului penal. Acest aspect a fost reținut și în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care, spre exemplu, prin Hotărârea din 27 septembrie 2007, paragrafele 48 și 54, pronunțată în Cauza Reiner și alții împotriva României, a statuat, în privința reclamantului, că «deși a fost audiat în anul 1991 de poliție, el nu avea niciun motiv să presupună că este vizat personal și nimic nu indică faptul că în acest stadiu era el însuși bănuțit de săvârșirea infracțiunii de loviri sau vătămări cauzatoare de moarte. Deși este adevărat că martorul F.G. l-a menționat printre agresorii lui A.A., nu a fost luată nicio măsură care ar fi putut avea urmări importante asupra situației sale. În plus, din 1991 până în 1997, el nu a fost citat pentru a depune mărturie și nicio altă măsură nu a fost luată împotriva lui. Deși numărul dosarului penal indică faptul

[...] Pentru aceste considerente, Curtea a constatat că excluderea persoanelor față de care au fost realizate acte de urmărire penală, dar care nu au calitatea de părți ale procesului penal, din categoria titularilor dreptului de a formula contestație privind durata procesului penal este firească, nefiind de natură a încălca accesul la justiție și dreptul la un proces echitabil al acestora”.

Analizând însă considerațiile evocate în secțiunile precedente, apreciem ca fiind criticabilă decizia Curții Constituționale, din perspectiva următoarelor motive:

Sub un prim aspect, vom avea în vedere filtrul jurisprudenței Curții Europene citată anterior, potrivit căreia persoana cercetată beneficiază de garanțiile dreptului la un proces echitabil, prevăzute de art. 6 § 1 și 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului încă de la prima declarație dată în fața organelor de poliție, chiar dacă urmărirea penală nu a fost începută *in personam*.

Printre garanțiile prevăzute de art. 6 § 1, o regăsim și pe cea privind soluționarea cauzei într-un termen rezonabil. Aplicarea acestei garanții nu a fost exclusă implicit sau explicit de la aplicare prin considerentele hotărârii Curții, astfel că nu trebuie exclusă nici de organele judiciare chemate a interpreta și aplica hotărârea.

Din moment ce persoana care face obiectul cercetării este audiată cu privire la activitatea infracțională în care organele judiciare bănuiesc că ar fi fost angrenată, aceasta părăsește terenul unei calități neutre și capătă statutul de persoană acuzată de săvârșirea unei infracțiuni, în sensul Convenției, și trebuie să beneficieze de plenitudinea garanțiilor dreptului la un proces echitabil, prevăzute de art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

În al doilea rând, considerăm că decizia Curții Constituționale realizează o interpretare restrictivă a hotărârii Curții Europene a Drepturilor Omului, pronunțată în cauza Reiner și alții c. României, citată în considerente. În cauza respectivă, s-a reținut că „reclamantul a fost audiat în anul 1991 de către poliție, însă la momentul respectiv nu avea niciun motiv să presupună că este vizat personal și nimic nu indica faptul că în acel stadiu era el însuși bănuț de săvârșirea infracțiunii de loviri sau vătămări cauzatoare de moarte. Deși martorul F.G. l-a menționat printre agresorii lui A.A., față de reclamant nu a fost luată nicio măsură care ar fi putut avea urmări importante asupra situației sale, iar între 1991 și 1997

---

că a fost constituit în anul 1990, nu este mai puțin adevărat faptul că era vorba de o urmărire penală în rem și că era posibil ca ancheta împotriva reclamantului să înceapă mai târziu. De altfel, reclamantul însuși a precizat în formularul său de cerere trimis Curții că a fost citat pentru a fi audiat în anul 1997. Abia la data de 13 noiembrie 1997 Parchetul l-a audiat și l-a informat oficial că era bănuț de săvârșirea unei infracțiuni. Prin urmare, Curtea a apreciat că abia la această dată a început procedura penală în ceea ce îl privește». Prin aceeași hotărâre, instanța europeană a reamintit că, în materie penală, dreptul de a fi judecat într-un termen rezonabil are tocmai scopul de a evita «ca o persoană inculpată să rămână prea mult în incertitudine privind soarta sa (Hotărârea din 10 noiembrie 1969, pronunțată în Cauza Stogmuller împotriva Austriei, paragraful 5)».

nu a fost citat pentru a depune mărturie și nicio altă măsură nu a fost luată împotriva lui. S-a conchis astfel că, deși numărul dosarului penal indică faptul că a fost constituit în anul 1990, la acel moment urmărirea penală s-a efectuat in rem și era posibil ca ancheta împotriva reclamantului să înceapă mai târziu. Abia la data de 13 noiembrie 1997 Parchetul l-a audiat și l-a informat oficial că era bănuit de săvârșirea unei infracțiuni”.

Față de situația de fapt prezentată în *cauza Reiner și alții c. României*, se poate conchide fără dubiu că urmărirea penală împotriva reclamantului a început în anul 1997, când procurorul l-a audiat și l-a informat că era învinuit de săvârșirea unei infracțiuni. Cu toate acestea, în alte cauze, dintre care menționăm cea precitată în prezenta lucrare, *Miculescu c. României*, s-a reținut că la momentul primei audieri în fața organelor de poliție, acestea aveau suficiente probe pentru a suspecta persoana audiată de săvârșirea unei infracțiuni. În atare situații, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut că existența respectivelor suspiciuni era suficientă pentru ca persoana audiată să poată beneficia de toate garanțiile prevăzute de art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

În acest sens, apreciem că varietatea situațiilor de fapt ce se pot ivi în practică impune adoptarea unor soluții diferite, raportate la specificul fiecăreia. Cum în cauza *Reiner și alții c. României*, momentul primei audieri în fața organelor de poliție (din 1991) nu existau probe pentru a-l suspecta pe reclamant de săvârșirea unei infracțiuni și nu existau astfel motive pentru ca acesta să beneficieze de garanțiile prevăzute de art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, în cauza *Miculescu c. României*, probele erau suficiente pentru a reține aceste suspiciuni încă de la prima audiere și astfel reclamantul trebuia să beneficieze de garanțiile dreptului la un proces echitabil.

Așadar, cu atât mai mult în cauzele în care probele sunt suficiente pentru ca persoana cercetată să fie suspectată de săvârșirea unei infracțiuni încă de la prima audiere în fața organelor de poliție, vor fi aplicabile toate garanțiile prevăzute de art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

În raport cu concluziile arătate anterior, continuarea efectuării urmăririi penale *in rem* ulterior momentului la care există suficiente probe pentru a bănuși o anumită persoană de săvârșirea infracțiunii și amânarea aducerii la cunoștință a calității restrânge dreptul la apărare și poate avea ca efect excluderea probelor administrate de la acel moment până la comunicarea începerii urmăririi penale *in personam*.